

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור מאישור הסדר כובל

הסדר בין משכל הוצאה לאור והפצה בע"מ לבין גלובס פבלישר עיתונות

(1983) בע"מ

פתח דבר

ביום 11 בינואר 2006 הונחה על שולחני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסדר בין משכל הוצאה לאור והפצה בע"מ (להלן: "משכל"), לבין גלובס פבלישר עיתונות (1983) בע"מ (להלן: "גלובס"), לפיו יפעלו השתיים במשותף להוצאת כותרי ספרים בתחום הספרות הכלכלית ולשיווקם (להלן גם: "ההסכם" או "ההסדר").

בחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי ונטלתי גם את עצתה של הועדה לפטורים ולמיזוגים. שוכנעתי כי, בכפוף לתנאי הקבוע בסיפא להחלטתי, ההסדר אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), מהנימוקים שיפורטו ובכפוף לתנאים הקבועים להלן.

תיאור הצדדים להסדר

משכל היא הוצאה לאור של ספרים, המוחזקת בחלקים שווים על-ידי ידיעות אחרונות בע"מ ואיכנוולד אחזקות בע"מ. משכל מוציאה לאור ספרים תחת מותגי "ידיעות אחרונות", "ספרי חמד" ו"מסורה לעם". משכל משווקת את הספרים בערוצים שגרתיים, כגון חנויות קמעונאיות, ועדי עובדים ואתר האינטרנט של ההוצאה. ידיעות אחרונות בע"מ (להלן: "ידיעות אחרונות") היא המוציאה לאור של עיתון ידיעות אחרונות, והיא מוכרזת כבעלת מונופולין בשוק העיתונות היומית בשפה העברית.¹

¹ הכרזת מונופולין בהתאם לסעיף 26(א) לחוק ההגבלים העסקיים, ידיעות אחרונות – בעל מונופולין בשוק העיתונות היומית בשפה העברית (1999 הגבלים עסקיים 3003107)

גלובס היא המוציאה לאור של עיתון "גלובס", ועוסקת, במידה מוגבלת, גם בהוצאה לאור של ספרות כלכלית. גלובס הוציאה לאור כותרים משל עצמה תחת המותג "ספריית גלובס", והיא משווקת גם כותרים של מוציאים לאור שונים, בתחומי הכלכלה ומנהל העסקים, תחת מותג זה. גלובס רוכשת את הספרים מהמוציאים לאור ומשווקת אותם בערוצים שונים, כגון מודעות פרסומיות על-בסיס מקום פנוי בעיתון גלובס, אתר האינטרנט של גלובס וכנסים המאורגנים על-ידה.

ההסכם בין הצדדים

גלובס ומשכל מעוניינות להוציא לאור ביחד שתי סדרות ספרים בתחום הספרות הכלכלית הפופולרית. הספרות הכלכלית הפופולרית, בניגוד למשתמע משמה, היא ז'אנר שאין לו תפוצה נרחבת בישראל. הכוונה היא לספרות בנושאים כלכליים, הפונה אל הקהל הרחב וכן לספרות מרחיבת דעת למגזר הכלכלי, כגון אנשי עסקים ומנהלים בעמדות בכירות.

מטרת שיתוף הפעולה, על-פי הסברי הצדדים, היא להעמיק את חדירת הז'אנר של ספרות כלכלית פופולרית לשוק הישראלי. כאמור, לז'אנר הספרות הכלכלית אין תפוצה נרחבת בישראל. המחזורים הכספיים בתחום זה מונים, לכל היותר, עשרות בודדות של מיליוני שקלים בשנה. שאיפת הצדדים היא להרחיב את הפעילות בתחום ולהגיע לקהל נוסף. הצדדים רוצים לנצל לשם כך את מומחיותה של משכל בתחום הפקת הספרים, הכנת היצירות לדפוס והדפסתן ואת יתרונותיה היחסיים של גלובס בהפצתם של כותרים מסוג זה בערוצי השיווק הייחודיים לה.

ההסדר הכולל והשפעתו על התחרות

ההסדר הוא, למעשה, שיתוף פעולה בין מתחרים, "ידיעות אחרונות" ו"גלובס". ההסדר אינו בא בגדר כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים), התשס"א-2004 (להלן: "**פטור הסוג**"). זאת משום שחלקם המצרפי של הצדדים למיזם המשותף בשוק המוצר בו הם מתחרים עולה על 30% (ר' סעיף 3(א)(2) לפטור הסוג). הצדדים מתחרים בשוק העיתונות היומית בשפה העברית ובשוק לאספקת מידע כלכלי בעיתונות עברית יומית ובשווקים אלה עולה חלקם המצרפי על 30%².

התחרות בין הצדדים בתחום הספרות הכלכלית הפופולרית היא מוגבלת. גלובס, הגם שהוציאה לאור בשנים האחרונות ספרים בתחום, עוסקת בעיקר בשיווק כותרים בתחום הכלכלי, שהוצאו על-ידי מוציאים לאור אחרים. משכל הוציאה בשלוש השנים האחרונות ארבעה כותרים בלבד בתחום זה. משכל, מצדה, משווקת את הספרים המוצאים לאור על-ידה בערוצים הרגילים, ואינה מתחרה בערוצים הדומים לערוצי השיווק של גלובס, כגון ניצול קשרים עם המגזר העסקי.

² להגדרת השווקים ופרטים אודות התחרות בין העיתונים ר' נימוקי התנגדות למיזוג בין בראון-פישמן תקשורת בע"מ לבין ידיעות אחרונות בע"מ, 2002 **הגבלים עסקיים** 3015790.

החששות התחרותיים

ההסדר שבפני מעורר שני חששות עיקריים: הראשון, עצם קיומו של שולחן משותף בין המתחרים. החשש האחר שמעורר ההסדר הוא חשש מחסימת ערוצי שיווק בפני מתחרים בתחום ההוצאה לאור של ספרות כלכלית פופולרית.

קיומו של **שולחן משותף** בין המתחרים עלול לגרום להעברת מידע ביניהם, ומגביר את החשש לשיתוף פעולה אסור³. החשש גובר, כמובן, ככל שנושא השולחן המשותף קרוב לתחום התחרות בין הצדדים. במיזם משותף המצוי מחוץ לתחום התחרות בין הצדדים, גובר החשש ככל שההיקף הכלכלי של המיזם נרחב יותר ביחס להיקף הכלכלי של הפעילות בתחום בו מתחרים הצדדים למיזם. ככל שגדל האינטרס הכלכלי במיזם המשותף ביחס לתחום שבתחרות, גדלה הסכנה שעצם קיומו יטה התמריצים גם בתחום התחרות העיקרי בין הצדדים למיזם⁴.

בענייננו שיתוף הפעולה אינו בשדה התחרות העיקרי בין ידיעות אחרונות לבין גלובס. היקפו הכלכלי של המיזם הוא קטן ביותר ביחס להיקפי הפעילות בתחום התחרות העיקרי של הצדדים, ועצם קיומו של המיזם אינו צפוי לגרום להטיית התמריצים הקיימים של הצדדים להתחרות בתחום התחרות העיקרי ביניהם, שהוא גם תחום פעולתם העיקרי.

עם כל זאת, ראיתי לנכון למזער את החשש לשיתוף פעולה אסור או העברת מידע באמצעות קביעת תנאי של הפרדה פרסונלית בין ידיעות אחרונות בע"מ, בעלת המונופולין ובעלת שליטה משותפת במשכל, לבין המיזם המשותף. על-פי התנאי המוטל, יהא נציג משכל במיזם המשותף שיוקם אדם שימונה על-ידי איכנולד אחזקות ולא איש מטעם ידיעות אחרונות, ולא יהיו לו קשרים אחרים עם ידיעות אחרונות. במצב דברים זה, מכיוון שלאנשי איכנולד אחזקות אין החזקות משותפות אחרות או קשרים אחרים עם ידיעות אחרונות, יש בכוחה של הפרדה פרסונלית למנוע זליגת מידע ולהקטין את החשש לשיתוף פעולה אסור בתחום התחרות העיקרי בין הצדדים.

החשש השני המתעורר במקרה הנוכחי הוא מפני **חסימת ערוצי שיווק** של ספרות כלכלית פופולרית בפני מתחריהם של הצדדים. בהקשר זה יש לציין, כי המיזם אינו מונע מגלובס להמשיך ולרכוש ספרים מצדדים שלישיים במסגרת "ספריית גלובס". עוד אישרו הצדדים, כי גלובס אינה עתידה להפסיק לרכוש ספרים מצדדים שלישיים או לשנות את מתכונת פעילותה של "ספריית גלובס" בשל קיומו של המיזם. בהקשר זה יש לזכור, כי מטרת המיזם היא הגברת הביקושים לספרות כלכלית פופולרית, שאינה כרוכה בהכרח בהסטה או הטייה של הביקוש הקיים.

יתר על כן, בפני הוצאות הספרים המתחרות בתחום הספרות הכלכלית הפופולרית פתוח מגוון של ערוצי שיווק נוספים, כגון חנויות קמעונאיות, הפצה ישירה לארגונים, וכן שיתוף פעולה עם

³ ר' לעניין זה, מ' מזרחי "מיזם משותף כהסדר כובל" **משפטים** כ"ג, 213, 217, ה"ע 508/04 **תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים**, פסקה 12 לפסק הדין מיום 13 בספטמבר 2005

⁴ מיזם ים תטיס – גרניט הכרמל השקעות בע"מ, החלטה בעניין אי מתן פטור מאישור הסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988 (2000) **הגבלים עסקיים** 3008959

גורמים שונים בעולם העסקים. אכן, נראה שיש יתרון מסוים לעיתון כלכלי, המאפשר גישה נוחה וממוקדת לקהל המטרה של הספרות הכלכלית הפופולרית. עם זאת, מתחריה של משכל משווקים ב"ספריית גלובס" היום בהיקף קטן יחסית, הם אינם תלויים בה לשם שיווק הכותרים שהם מוציאים, והם משווקים ספרים בעיקר בערוצים אחרים.

מן האמור עולה, שהחשש לחסימת ערוצי שיווק בפני מתחרי הצדדים אינו משמעותי. עם זאת, מכיוון שבהסדר חוברים להם יחדיו שני גופים משמעותיים, העשויים לשנות את פני התחום בו אנו עוסקים, ראיתי לנכון להגביל את תוקף הפטור להסדר לשלוש שנים.

סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בתנאי שלהלן.

תוקפו של פטור זה יפקע ביום 19 במרץ 2009.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

תנאי למתן הפטור

הגדרות:

"משכל": כהגדרתה בגוף ההחלטה לעיל

"גלובס": כהגדרתה בגוף ההחלטה לעיל

"נציג משכל במיזם המשותף": נציג משכל בפורום המשותף, על-פי סעיף 6 להסכם בין משכל לבין גלובס מיום 1 באוגוסט 2005

החלטתי זו מותנית בכך, שנציג משכל במיזם המשותף שיוקם יהא אדם שימונה על-ידי איכנולד אחזקות בע"מ. הוא לא יהא עובד או נושא משרה בידיעות אחרונות בע"מ, ולידיעות אחרונות בע"מ לא תהיה נגיעה למינויו.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ט באדר, תשס"ו

19 במרץ 2006